

Standpunt

Bestuursvormen voor het openbaar onderwijs

Openbare scholen worden veelal bestuurd door het College van Burgemeester en Wethouders: het zogeheten 'integraal bestuur'. Deze bestuursvorm heeft echter een aantal knelpunten in zich.

Ten eerste: de dubbelrol van het gemeentebestuur als lokale overheid en als bevoegd gezag van de openbare scholen. Deze rol knelt steeds meer, nu de gemeente meer bevoegdheden krijgt voor openbaar en bijzonder onderwijs (huisvesting, achterstandsbeleid, etc).

Ten tweede: de gemeenteraadsleden (en dus de wethouders) worden gekozen op hun politieke standpunten en niet op hun deskundigheid als schoolbestuurder. Ook is het niet gewaarborgd dat de leden van het bevoegd gezag voorstander van openbaar onderwijs zijn, wat in de ogen van de VOO wel een voorwaarde is voor het bestuur van het openbaar onderwijs.

Ten derde: de afstand tussen bevoegd gezag en school is relatief groot. Het gemeentebestuur houdt zich namelijk met een groter taakgebied bezig dan alleen het besturen van de openbare scholen. De bestuursleden hebben daardoor vaak weinig tijd voor hun scholen.

Het laatste, maar zeker niet het onbelangrijkste knelpunt is het gebrek aan bestuurlijke participatiemogelijkheden voor de bij de school betrokkenen. De VOO vindt dat vooral ouders bestuursinvloed moeten kunnen uitoefenen op het beleid van de school waar zij hun kinderen aan hebben toevertrouwd. Binnen het integraal bestuur is deze mogelijkheid beperkt tot het stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen en het uitoefenen van het raadslidmaatschap.

Dat pleit ervoor om andere bestuursvormen dan het integraal bestuur op grote schaal in te voeren. Sinds begin 1998 zijn de mogelijkheden daartoe aanzienlijk uitgebreid.

De **Vereniging Openbaar Onderwijs** is voorstander van een bestuur voor het openbaar onderwijs dat zo zelfstandig mogelijk van de gemeente staat, ook op financieel gebied.

De twee bestuursvormen die hier het meest aan tegemoet komen zijn de openbare rechtspersoon en de stichting. Bij deze twee bestuursvormen is de invloed van ouders gewaarborgd. De ouders doen een bindende voordracht voor minstens een derde van de bestuursleden. Daarnaast zijn beide besturen vermogensrechtelijk gescheiden van de gemeente. Dit houdt in dat ze een rechtstreekse bekostigingsrelatie hebben met de rijksoverheid en niet afhankelijk zijn van de (begroting van de) gemeente.

De openbare rechtspersoon en de stichting kennen één groot verschil. Hoewel het aanbieden van openbaar onderwijs een taak van de overheid is, wordt de stichting vorm gegeven in het privaatrecht. Dit in tegenstelling tot de openbare rechtspersoon, die net als de andere bestuursvormen voor het openbaar onderwijs gestalte krijgt in het publiek recht.

Een stichting voor openbaar onderwijs is in de ogen van de VOO slechts wenselijk indien deze vorm een grote meerwaarde heeft op de openbare rechtspersoon. Dat is niet het geval, de twee zijn inhoudelijk hetzelfde. Het enige verschil is dat bij een stichting het bestuur en bij een openbare rechtspersoon de gemeenteraad initiatiefnemer is bij het wijzigen van de statuten De VOO is principieel voorstander is van de openbare rechtspersoon, maar verzet zich niet tegen de stichtingsvorm..

Het instellen van een openbare rechtspersoon of stichting kan financiële nadelen hebben. Extra bijdragen van de gemeente voor administratieve en bestuurlijke ondersteuning van het zelfstandige bestuur vallen bij beide bestuursvormen onder de overschrijdingsregeling (in tegenstelling tot het integraal bestuur en de bestuurscommissie). Dit houdt in dat deze bijdragen ook moeten worden betaald aan het bijzonder onderwijs. Dit maakt het voor een gemeente erg kostbaar en het gemeentebestuur zal daarom zeer terughoudend zijn met extra vergoedingen.

Verzelfstandiging van het bestuur van het openbaar onderwijs mag geen bezuiniging op het openbaar onderwijs betekenen. In die gevallen waar de gemeente bereid is extra geld in de ondersteuning van het verzelfstandigde bestuur te steken en geen zin heeft dit onder de overschrijdingsregeling te laten vallen is de bestuurscommissie op basis van artikel 82 van de gemeentewet een goed alternatief. Deze commissie krijgt de volledige bestuursbevoegdheid, behalve die tot het vaststellen van begroting en rekening. Dat blijft voorbehouden aan de gemeenteraad. Extra bijdragen van de gemeente voor administratieve en bestuurlijke ondersteuning van het zelfstandige bestuur vallen niet onder de overschrijdingsregeling.

Almere, 2009